

Барвінок

11 1989

ISSN 0132-5930

ЧОГО МЕНІ ТРЕБА

Тату, ти знаєш, чого мені треба?
Синього дощику з синього неба;
Треба і чути, і бачити літом,
Як заливається жайвір над житом;
Треба, щоб в лісі для лиса і лося
Місця затишного трохи знайшлося;
Треба ще — рибок малих і великих
В чистих-пречистих озерах і ріках;
Треба, щоб я по морському купанні
Не одмивавсь од мазуту у ванні;
Треба й сніданків, і треба обідів,
Тільки, будь ласка, без жодних нуклідів.
Треба, виходить, не дуже й багато.
Важко хіба вам про все це подбати?!.

Олександр **ПАРХОМЕНКО**

ТВОЇ ПЛАНЕТИ

Листопад приносить вам, друзі, багато радісних днів. Одні в цьому місяці стали жовтенятами. У декого з третьокласників на грудях запалахкотів червоний галстук. І 7 листопада — червоний день календаря, день народження Великого Жовтня. А ще ж і осінні канікули дарують приємні сюрпризи, цікаві зустрічі, захоплюючі поїздки. Вони хоч і короткочасні — всього кілька днів, але ж канікули. Навряд чи знайдеться з-поміж вас такий, котрий би сказав: «Вони такі малі, краще б їх зовсім не було».

А от я одного такого хлопчика знаю. Він усі канікулярні дні збирав портфеля і зранку йшов до школи. Був там стільки ж часу, як і завжди. Потім повертався додому. Правда, без оцінок і без домашніх завдань. Робив він усе це через своїх молодших братиків-дошкільнят. Боявся! Бува, подумають: як не ходить до школи, то і не школяр. Значить, не слухатимуться, не поважатимуть. Смішно?

Так, смішно. Ми ж бо з вами знаємо, чим відрізняється школяр від дошкільняти. Не лише тим, що ходить до школи, а не в дитсадок. Просто він міркує, як доросла людина. Тому й ліжко застеляє без нагадування. І посуд миє після снідання. Черевики до ладу чистить. Книжку читає самостійно. Саме цим різниться від дошкільняти першокласник. А другокласник? Третьокласник?

Другокласник, мабуть, може забрати сестричку з дитсадка. Третьокласник і обід для себе нагріє. Дуже важливо, щоб ти інколи замислювався над тим, як зростаєш. Скажеш, робити це складно, бо людина росте дуже повільно і майже непомітно.

А давай-но спробуємо! Але не думай, що тобі щодня доведеться міряти, на скільки ти підріс. Ні! Візьми аркуш паперу з альбому для малювання. У центрі його намалюй сонце, а довкола — планети. На сонце наклей свою фотографію. У цій системі планет ти — сонце. Скільки планет навколо нього намалювати і як їх назвати — вирішуй сам. Для цього добре поміркуй, які недоліки є у твоєму характері, що тобі важко дається, чого прагнеш навчитися. Ось так визначиш собі завдання на весь навчальний рік. Одному, скажімо, слід бути добрішим — у його системі з'являється планета Доброта, другий хоче навчитися грати у футбол — малює планету Футбол. Третій мріє позбавитися трійки з математики — планета Математика допоможе у цьому. Планети можуть бути різноманітні: Помагай, Зарядка, Не Лови Гав, Чепурна, Читаниця. Ти сам вирішуєш, над чим треба попрацювати протягом року.

Тепер зоряну карту своєї сонячної системи повісь над столом, де вчиш уроки. Поряд із розкладом. І постарайся частіше вирушати в «космічну подорож» до планет. Як їм там ведеться? Можливо, почуваються зле без твоєї уваги, допомоги, без роботи над недолі-

ками. Не забувай, що для них ти — сонце. Від тебе залежить їхнє життя.

А наприкінці навчального року визнач, що із наміченого тобі вдалося зробити? Як ти зріс за цей час? І напиши про це нам.

ЯК ВІТЬКА ПОКАРАЛИ КАПЛАЖАНИ

Вітько вчиться у другому класі. Хлопчик він хороший. Товариша в біді не залишить без допомоги. Чемно поводиться з дорослими. Мамі допомагає. І вчиться на «чотири» та «п'ять». Щоправда, п'ятірки в нього лише зі співів та фізкультури, решта — четвірки.

Одна біда у Вітька — його язичок. Якийсь він у нього невихований виріс. Любить передражнювати слова. Не встигне Вітько рота відкрити, а з язичка вже зірвалося на весь клас:

— Юрась-карась!

Юрась сидить з ним за однією партою другий рік і звик до таких витівок, тому не сердиться. А інші ображаються. Особливо дівчатка. Вже й на жовтенятському зборі робили Вітькові зауваження. Не допомагає.

Та якось із ним сталася історія, після якої все змінилося.

Було це восени. Приїхав Вітько до бабусі в село. А вона й каже:

— Піди на город, там на грядці залишилося ще два баклажани. Зірви. Приготую тобі ікру.

Тут треба пояснити, що Вітько страшенно любив ікру з баклажанів. І щоразу, коли бував у бабусі, вона готувала улюблену страву. Рвав їх він сам, але невихований язичок називав баклажани каплажанами. Почула якось бабуся те перекручене слово, застерегла онука:

— Не передражнюй слова, колись пожалкуєш.

А хлопчик у відповідь заспівав на всі лади:

— Каплажани... Каплажани...

Вітько знав, де саме ростуть два останніх баклажани, і попрямував туди. Зараз візьме їх за блискучі пузаті боки і скаже:

— Здрастуйте, мої каплажани!

Він простягнув руку і нараз відсмикнув її назад. Що це? Хто його вколов? А вкололи хлопчика баклажани. Тільки вони зовсім не були схожі на своїх родичів. Бо їхні гладенькі боки вкрилися гострими колючками. Чому? Цього не знає ніхто. А може, так і повинні виглядати каплажани?

Того разу Вітько не ласував ікрою. Але відтоді він не передражнював слова.

«Клуб жовтенят» веде *Світлана ПРУДНИК*

Малюнок Т. ЮРЧЕНКО

Іван

КОСТИРЯ

ТРИ ІВАНИ, ТРИ БРАТИ

ПОВІСТЬ-КАЗКА*

Іван Світла Голова впіймав зірку, тоді підхопив брата й виплив.

Куди не гляне — всюди хвилі, а Івана Золоті Руки ніде не видно.

Допливли брати до берега, заходилися трясти зірку. Витрусили з неї промінь. Та й кажуть:

— Що з тобою, перевертню, робити? Випустили б тебе в море охороняти дорогоцінні камені до нашого повернення, та надто ж бо ти лихий.

— Мені й так не жити,— відказує перевертень.— Нутрощі всі вигоріли.

— Навіщо ж ти ковтав?

— Я жадібний і цим пишаюся! — І зморщився.

Сидячи на березі, прождали Івана Золоті Руки цілий день. Лише надвечір його прибило хвилею, зраненого акулами, бездиханного.

Витягнули його брати, рани промили прісною водою, обліпили цілющими листками подорожника, знайденого в лузі.

Пролежав так Іван Золоті Руки і ніч, і день новий. А під вечір застогнав.

— Живий наш братик, живий! — зрадів Іван Добре Серце.

А той повіки розтулив, дивиться здивовано.

— Дива,— говорить,— був я мертвий, а тепер ожив. Як у сні. Дякую вам, браття,— і заплакав від радості.

З тиждень ще брати відпочивали, сили набиралися. Іван Золоті Руки зовсім одужав. Сплели вони з морської трави нові теплі личаки, укріпили їх ликом, припасеним для поясів. І зібралися в останню подорож — за хмари небесні.

**Закінчення. Початок у №№ 9, 10, 1989 р.*

ЗА ЧОРНИМИ ХМАРАМИ

Лягла зима всюди. Стукають брати себе кулаками по ребрах, гріються. Іній закошлатив їх з голови до ніг, ідуть, наче сніговики.

А гори круті, високі. Вершини ховаються в чорних хмарах. Туди брати й шлях верстають. Зірветься камінь, вискочить з-під ніг, летить додолу стрімголов, з гулом, з дрібним і протяглим стуком, розбризкуючи осколки. Брати постоять, повернувши голови йому вслід, промовлять:

— Не дай боже й нам такого!

Одною мотузкою зв'язалися, підтягуються. Личаки ковзають.

Під самими хмарами полився на них дощ з градом. Січе до крові. І раптом змінився лютим холодом. Взялися вони кригою. Тільки з ротів пара пашить. Подихали брати в обличчя один одному, зробили проталини для очей та носа.

Пройшли крізь густі хмари, вибралися на них. Зверху хмари лежать рівним покровом. А ще — тепло там. Порухали брати плечима — обсипалась намерзла крига. Підняли голови — й ахнули з подиву: всі небеса всипані блакитними зорями. І не тільки з п'ятьма променями, а й з шістьма, дванадцятьма — навіть полічити неможливо.

— Ну й ну! — сказав захоплено Іван Добре Серце.— Такого поля, з таким урожаєм я зроду не бачив. Коли б нам крильця, то спурхнули б, як птахи, повен мішок набрали б.

— Чом би й не зробити? — пожвавішав Іван Золоті Руки.— Адже слугували сорочки за вітрила? І за крила послужать. Ще по одній, по новенькій, і на зворотну дорогу залишиться. Але навіщо нам стільки зірок?

— От недотепа! Таж розвісимо над своїм домом: ото світла буде!

— Ні, браття,— заперечив Іван Світла Голова.— Ми лише щасливих наберемо. І роздамо людям, які нам допомагали. У кожної людини має бути своя щаслива зірка. За нею вона шлях у життя обиратиме, щоб не заблудитися, не збитися з дороги. Чи добре нам було діставатися на небо в пітьмі?

У цей час почувся вдалині гуркіт.

— Гей, люде безкрилий,— долинув громоподібний голос.— Я Небесний Господар. Якщо ви з'явилися за зоряним променем, то я його роздробив і засіяв небесне поле. Урожай уже он зійшов. Хочете, дам вам зірок, скільки піднімете.

Упав до ніг братам блакитний мішок з небесного прохолодного полотна. Повний-повнісінький. Підхопив його Іван Добре Серце, завдав на спину і — в ноги.

— Зачекай! Та зачекай-но! — догнав його Іван Світла Голова.— Розв'яжімо та подивімося, що там.

Розв'язали мішок, вийняли зірки, а вони тануть на долонях.

— Зоряні сніжинки нам підсунув. От пройдисвіт!

Господар бачить — обман не вдався, вдарив кресалом, висік блискавки і став жбурляти ними у братів.

— Ховайтеся за мене! — звелів Іван Золоті Руки.— Я до вогню звичний.

А сам давай ловити блискавки на льоту. Впіймає, тикне в мішок зі снігом, остудить і зігне.

— Ми зараз із твоїх блискавиць серпів наробимо,— гукає Господареві,— та твоє поле будемо жати!

Злякався Господар, побіг по суцільному настилу з хмар, провалив його в кількох місцях. І стало видно землю.

Як-но глянули брати на рідну землю, сила в них подесятерилася. Змахують саморобними крилами, пурхають через прогалини в хмарах. А прогалини все більші, все частіше. Господар знай провалюється. І тут брати здогадалися, чому це все небо було застелене чорними хмарами: Господар ущільнив їх, щоб зручніш ходилося.

Домчав Господар до свого поля і почав зривати зірки. Не встигли брати догнати Господаря, як він стрибнув вище неба, прогримотів звідти:

— Мені й тут буде незле. Прихопив я зірочок немало.

— Ну й сиди собі на небесних горищах! — крикнули брати.— Чхай там від зоряної пилюки.

Назбирали брати найяскравіших, щасливих зірок у міх і вернулися тією ж дорогою. Спустилися на землю, а там

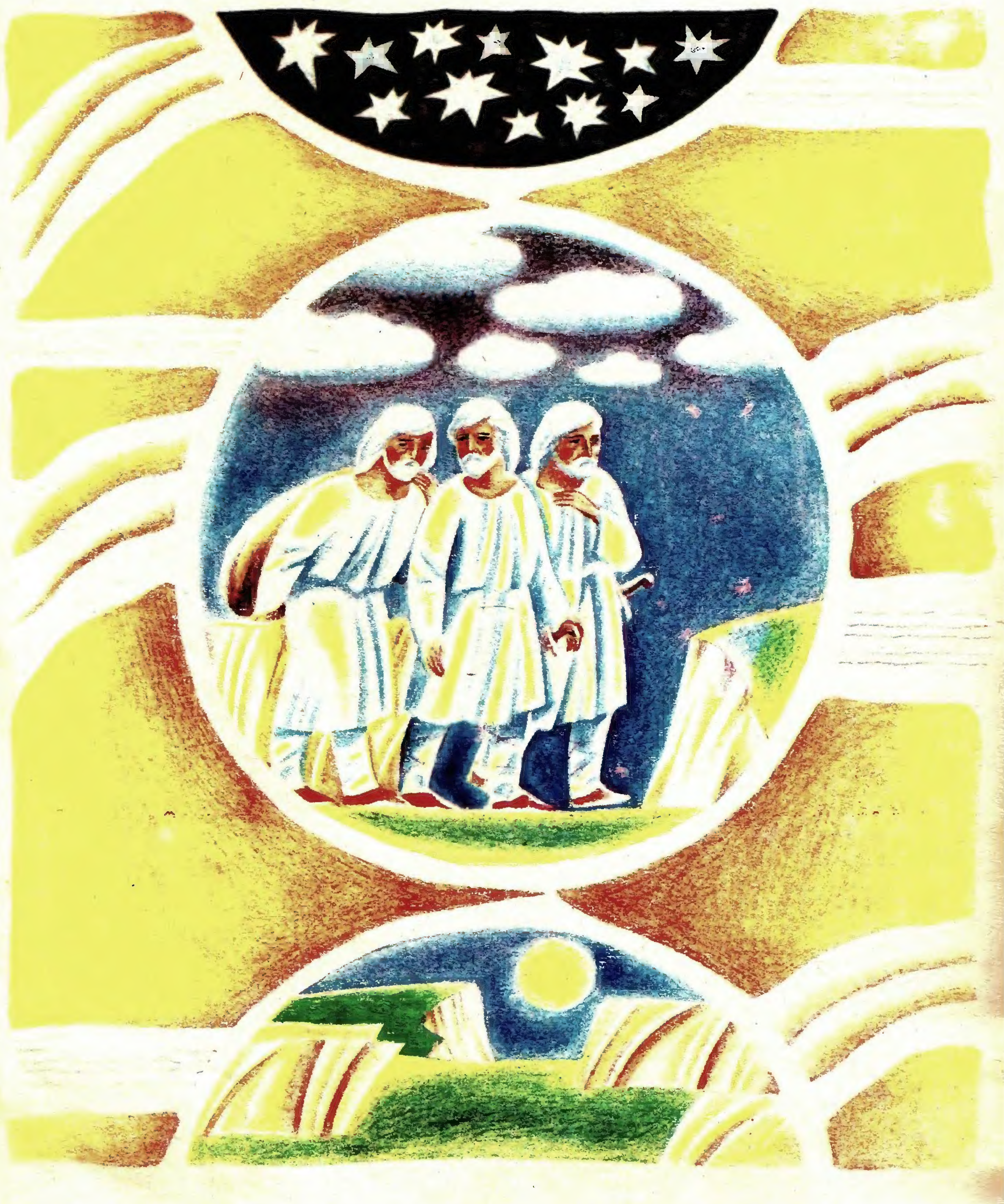
світло від зоряного неба, що видніється в прогалинах між хмарами. Сонечко прозирає. І трава зеленіє. Пташки співають.

— Пора, браття, додому,— сказав Іван Добре Серце.— Як би сівбу не прогавити, земля вже просихає.

— Встигнути б полагодити тобі борону та плуг налаштувати,— заспішив і Іван Золоті Руки.

Іван Світла Голова затурбувався:

— Стільки книжок непрочитаних назбиралося, поспішати треба.

ЗІРКА НА ЩАСТЯ

Дорогою додому брати зустріли лісорубів. Сокири у підв'язях через плече висять.

— Люди добрі, куди мандруєте? — спитали брати.

— У ліс, по дрова,— відповідають лісоруби.— Там, кажуть, злого Господаря більше нема, є тільки сторож, нас очікує.

— Нате вам на щастя зірку.

— Давайте, коли не жартуєте.

— Живіть світло.

— І вам світла ясного!

Перестріли рибалок. Весла на плечах, сіті під пахвами.

— Куди простуєте?

— Та рибку ловити. Кажуть, Морський Господар помер, і море тепер нічийне.

— Значить, ваше буде. Візьміть зірку на щастя.

Зустріли землекопів. І їх спитали, куди прямують.

— А скарби підземні відкопувати,— відповіли землекопи в один голос.— Був там Господар-глитай, все ховав від людей. А тепер його нема. Чутка така, що з нього весь злий дух начисто вийшов.

— Тоді й вам зірка. Живіть щасливо!

Край дороги брати побачили прикованого ними Степового Господаря зі своїм почтом. Худі, наче опеньки, зробилися.

— Відпустіть,— просять,— ми всю цю землю, яку зробили пустинею, обробимо, а врожай дітям віддамо.

Уклонились як один. У пояс.

— Та чого ви перед нами спину гнете,— сміється Іван Світла Голова.— Ми ж люди звичайні. Самими руками, головою та серцем багаті... Гаразд, трудіться і провину свою спокутуйте.

Побачили брати в лузі дітлахів.

— Граєтеся, шибеники?

— Та хочемо повітряного змія в небо запустити. Хіба ви не чули, що там уже Господаря громового нема і небо вільне?

— Як же, чували... Беріть і ви зірку на втіху. З нею вам світліше заживеться.

Потім брати побачили людей у полі, а на стежці — водоноса.

— Чиє поле і вода чия?

— А наші. Сміливі люди знайшлися, прогнали Господаря.

— І вам, раз таке діло, зірка на щастя. Живіть світло!

Роздали брати щасливі зірки. Залишилася одна, яку вони збирали по промінчику.

— А ця нам,— сказав Іван Світла Голова.— Тепер у кожного трударя своя щаслива зірка є, і в нас буде.

Вернулися вони додому, сіли за круглий стіл, подивились один на одного і всміхнулися втомлено: очі в зморшках, лиця змарніли, а голови сиві.

— Спасибі вам, кревні брати, за добре серце і золоті руки, — мовив Іван Світла Голова.

— І тобі — за світлий розум,— відповіли брати.

— А де середина неба — дізналися?

— Ще б пак. Над кожною трудовою людиною вона є. Там, де її щаслива зірка світить. Ще раз дякуємо тобі, брате, за науку.

Помовчали, пригадали все, що з ними було, і знову взялися за своє: Іван Добре Серце став сіяти, Іван Золоті Руки — майструвати в кузні, а Іван Світла Голова за книжки засів.

Так і живуть. Сім'я у них невелика, всього троє чоловік, зате зоряних братів — по всьому світу.

Переклала з російської **З. МЕНЗАТЮК**

Малюнки **К. ЛАВРА**

...аль ДОВЖИК

ЧИЯ ЗЕМЛЯ?

Над морем,
Чорна й непривітна,
Громами
Хмара клубочить.
Заспречалися два вітри —
Чия земля і берег чий?

Мені від того мало горя —
Я всіх вітрилами
Стрічав:
Чи буде з поля
А чи з моря
Веселий вітер на причал...

На берег б'ють, як хвиля срібна,
І пропадають
Вдалині...
Усім чомусь вона потрібна.
І як без неї жить
Мені?!

Коли між небом
І водою
Пливе
Летючий корабель,
Нам сяє зіркою
Ясною
Моя —
Найкраща із земель!

Малюнок Л. ХАРЛАМПІЄВА

ЗАГАДКА

Хто лишає смужку сліду?
Хто
Не пада цілий день,
Доки я на ньому
Їду,
А як стане —
Упаде?!
Хто,
Лишень закинеш ногу,
Вибігає із двора?
Він мене, він мене
Зове в дорогу,
Бо кататися,
Кататися пора!

Хто бажання вмить
Сповняє —
Мчить у степ,
До річки, в ліс?..
Легко вітер здоганяють
Двоє
Сонячних коліс.
Він,
Забувши про тривогу,
Вибігає із двора,
Він мене, він мене
Зове в дорогу,
Бо кататися,
Кататися пора.

Сонце в сяйві золотому,
І гудрону чорний мед...
Зізнаюся вам у тому,
Що люблю...
Велосипед!

Він, забувши всі тривоги,
Вибігає із двора,
Він мене,
Він мене
Зове в дорогу,
Бо кататися,
Кататися
Пора!

Олександр
МИХАЙЛЮТА

ПАХНЕ ХЛІБОМ

Щоранку о п'ятій годині прокидаюся від гуркоту хлібного фургона. Навіть коли він десь забариться, що трапляється дуже рідко, встаю з ліжка і чекаю коло вікна, коли проїде.

Цокають коні по лункому асфальту чотирма парами підків, пирхають, раз у раз звертають на узбіччя — там не так слизько. І м'якше в копита.

Поскрипує дишло, торохтять барки на морозі. Колеса ріжуть кірку: ш-ши-ши-а...

Це їздовий приміського колгоспу поспішає забрати нічний хліб з пекарні для тракторної бригади, в дитсадок, для сільської їдальні.

Узимку на їздовому — чорний з вичовганими до блиску боками кожушок, биті, в гумових калошах валянки, сіра кроляча шапка. Їздить часто-густо без рукавиць, бо все одно губить. Одягає їх лише тоді, коли стоять пекучі морози і очі сльозяться від гострих вітрів. Тоді, не знімаючи шапки, вітається до знайомих узвичаєно:

— Доброго здоров'я. Коли воно холоди пересядуться? Не чули радіо?

— Чули, циклон зайшов.

— Хтозна-що,— б'є пужалном по приступці і далі вже не слухає.

Перехожі звикли бачити по кілька днів то праву, то ліву рукавиці, що чорніють на снігу, якщо не замете. Хтось підбирає їх, кладе на камінь при дорозі або на перила містка, щоб їздовий побачив. Отак він по сто разів губить і знаходить свої рукавиці.

Фургон у нього — гарний, ладний. Колеса добрячі, змащені свіжим мастилом, ніколи не розсихаються, не виписують кривих слідів. Здається, він щодня запрягає коней у новенький віз: пофарбований, помитий, налаштований як належить. Не дрова ж бо, хліб возить. А після уроків до нього можна прибігти і попросити погладити гніде лоша. Хлопчакам у невеликій стайні завжди діло знайдеться.

Темрява. Вітер. Холод.

Минає близько години. Подекуди спалахує світло у вікнах, грюкають набряклі двері. Околиця прокидається.

Фургон вертається з міста. Дрімає їздовий, накрутивши віжки на рукав. Тепер можна не підганяти коней. Вони поволі бредуть, мружаться від сліпучих променів поодиноких зустрічних автомобілів, дихаються білим туманом. Знають: біля трьох розлогих кленів — поворот у дитсадок. Повернуть туди без нагадування.

Пахне хлібом. Як солодко пахне! Дух його розтікається невидимими хвилями слідом за фургоном. Теплий і смачний.

Ранок відкриває повіки. А зорі — ніби квіти, що їх вишила мама на скатерці. Люди збираються на роботу. Хлібороби.

Малюнок Ю. КУЛЬБАШНИКА

Григорій УСАЧ

НАШІ ТЕЗКИ У САДУ

Біля школи,
Понад ставом,
Виростає
Грушка Слава.

І прозорим днем
Радіє
З нею
Яблунька Надія.

Вишня Оля,
Сливка Толя
Веселяться
В дружнім колі.

Ну, а ця гнучка
Стеблинка —
Я,
Черешенька Галинка!

Як ми стали
Першим класом,
Посадили сад
Всі разом,
Ще й з малими деревцями
Поділились іменами!

Віктор ТЕРЕН

ВІДВАЖНИЙ ПЕНЬ

Були дощі колючі,
Та вияснився день,
Стояв собі в калюжі
І що надумав
Пень?!

Надумав стать корабликом, а може, кораблем.
А я кажу — сидів би вже, коли родився пнем!

— Прощай, низинко рідна!
Прощайте, береги!—
Порвав товсте коріння,
Як довгі ланцюги.

Ти глянь — пливе! Таки пливе старий обдертий пень!
Ну я скажу — і справді він Пилип із конопель!

А море — то блакитне,
То блискавки руді...
Ще трохи — й перекине,
Потопить у воді.

Загине пень, розсиплеться — ну, звісно, телепень!
А я ж казав — сиди собі, так він анітелень!

Та хто це там без страху
Так веслами гребе?
Жуки,
жучки,
мурахи
Рятують корабель.

Щось тягнуть, забивають, сокири — дзень-дзелень!
Ну я скажу, команду зібрав сосновий пень!

Поставили вітрило
І далі попливли...
Були вони
в Австралії,
Відкрили острови...

Акули не злякалися ні шторму, ані злив!
А я ж казав — хоробрий пень! І добре, що поплив!

Малюнок В. СЕРЦОВОЇ

Журнал «Барвінок»

ПОНЕДІЛОК			
ВІВТОРОК			
СЕРЕДА			

ЧЕТВЕР		

П'ЯТНИЦЯ		

СУБОТА		

Галина ПАГУТЯК

День народження у Міки

Оповідання

Ще вчора почали надходити телеграми: зі Львова, Києва, Парижа, Лондона й Рівного. Навіть з Австралії була телеграма. Мамині й Татові друзі вітали нашу чорну кицьку з днем народження. Їй виповнилося десять років. Ми по черзі читали Міці телеграми, а вона сиділа на канапі й слухала, доки не задрімала. Тоді ми поклали телеграми на стіл у вітальні і тихесенько вийшли.

У нас було повно клопоту. Мама з Бабусею смажили рибу, а Тато з Сусідом будували на подвір'ї піддашшя на випадок дощу. Ми з молодшою сестрою Катрусею лягли пізно і довго крутились у ліжках, згадуючи, чи не забули чогось зробити...

Уранці прийшов Поштар з повною торбою телеграм і листівок, привітав Міку з днем народження, а потім випив кави з тістечками. Міка сиділа на холодильнику, і хвіст у неї посмикувався. Ми вже встигли її поцілувати і вручити подарунки. Мама подарувала Міці червоний гребінець, Бабуся — вишиту подушку, аби Міці гарно спалося, Тато — банку паштету, Катруся — білий бант, а я намалював аквареллю портрет Міки.

Згодом прийшов Фотограф, і його теж пригостили кавою. Наш рудий пес Герцик, десятиліття якого ми мали святкувати наступного літа, ніяк не міг зрозуміти, чому його не випускають з хати, і тихо скавулів під столом, хоч Катруся й просила його потерпіти. А не випускали його ось чому.

Рівно о першій на подвір'ї почали з'являтися гості. То були діти Міки, онуки, правнуки й небожата. Здебільшого чорні, як вона, але між ними траплялися й рябі. Міка сиділа за столом, накритим скатертиною, на своїй вишитій подушці. На шиї у неї був білий бант. Коти підходили до неї, муркотіли привітання, і кожен щось дарував. Біля Міки височіла вже ціла купа подарунків. Коти сідали за стіл, а Мама з Бабусею розносили тарелі з рибою і миски з вершками. Фотограф безперервно бігав заряджати плівку.

Коти обідали, а ми тим часом сиділи у вітальні за накритим столом, бо не хотіли втручатися в родинне життя Міки. Бабуся згадувала, яка Міка була худенька, коли Тато привіз її сюди, вертаючись із Стамбула. Тато знайшов Міку на вокзалі у Львові, голодну й плаксиву. Нас тоді ще не було на світі.

Увійшов розчервонілий Фотограф і сказав:

— Я ніколи не думав, що коти такі гарні!

Ми з Катрусею дивились на котів через вікно, і нам було не так весело, як їм. Міка могла б і нас запросити. Я пішов до Герцика, дав йому кружальце ковбаси. Він з'їв і відвернувся.

— Нехай,— сказала Мама.— Це її свято.

Вона внесла шоколадний торт, і ми повеселішали. Фотограф теж сів з нами, бо над усе любив шоколадний торт. Ми швиденько з'їли і почали проситися надвір:

— Ми виліземо на дерево, щоб їм не заважати.

— Ні, ні, ні! — сказали в один голос Тато, Мама і Бабуся. А Фотограф промовчав, бо сам щойно зліз із дерева, оскільки так зручніше було фотографувати.

І тут зайшла Міка, бо хотіла, щоб їй поправили бант. Вона ніжно нявкнула, ніби вибачилася, і знову пішла.

Я згадав про Герцика і поліз до нього під стіл.

— Бідний песику, завтра підемо з тобою на річку!

Він, зачувши слово «річка», одразу підхопився. Якби я відчинив двері, він би одразу вискочив.

— Візьми мотузку і прив'яжи його до стола,— порадила Катруся.

Довелося зняти шнур, на якому сушилася білизна. Герцик спочатку не второпав, що я з ним роблю, а потім смикнувся, та вже було пізно. Як він злякався! Наш Герцик ніколи не був прив'язаний. Я вискочив у сіни. Герцик несамовито заскиглив, але його ніхто не чув, бо коти саме співали. У кухні страшенно загуркотіло, і Тато кинувся туди. Герцик волік стіл до дверей. Шнур обірвався, і він вискочив надвір. Ми заніміли від жаху. Однак наш пес і гадки не мав розганяти котів. Він чкурнув до хвіртки і став там підстрибувати.

— Біжи, синку, з ним на річку,— гукнув Тато,— бо коти його роздеруть!

Мені зовсім не хотілося покидати свято, але треба було рятувати Герцика.

На річці я побачив знайомих хлопців. Ми довго купалися і говорили про котів.

Коли я повертався додому, заходило сонце. Герцик чалапав по асфальту, і лапи його розповзалися від утоми. Нам стрічалися люди. Кожен ніс під пахвою чорного кота, а дехто й рябого. Коти навіть не ворушилися. Люди приязно відповідали на мій «добривечір» і казали:

— Натомився наш котик (киця)...

А Міка допізна ходила по подвір'ю: вона не могла повірити, що скінчився її день народження. Мені стало її шкода, і я сів на порозі. Міка стрибнула мені на коліна. Всі давно вже спали, а ми з Мікою дивилися на місяць, круглий і зелений, як котяче око. Ми знали, що завтра уже так не буде.

Малюнки В. СЕРЦОВОЇ

ДОБРИЙ ВОГНИК

Феодосія

Гуменюка

З-поміж інших добрих вчителів учні дитячої художньої школи в Ленінграді називають чудового художника Феодосія Максимовича Гуменюка.
Народився він на Вінниччині.
Навчався в Ленінградському інституті живопису, скульптури та архітектури.
І завжди малював. Малював, опановуючи техніку цього мистецтва, розкриваючи його таємниці.
Вдивлявся в кольори і світлотіні. Помічав обриси предметів і особливості рухів живих істот.

«СВІТЕ ТИХИЙ», 1981
«ВЕЛИКДЕНЬ», 1987

Згадував рідне село Рибчинці, його краєвиди, обличчя людей, серед яких він ріс.
Відновлював у пам'яті лінії, барви, пахощі, мелодії рідної землі.
Поступово, осягаючи мистецтво живопису різних країн, різних народів,
Феодосій Гуменюк зрозумів, що шлях до неповторності власних творів пролягає через повернення до джерел духу народного, до скарбів українського мистецтва минулих століть.
І він торував свій шлях через розуміння серцем народної пісні і петриківського розпису, через замилування народним вбранням і барвистими квітами, які вихоувала рідна мати...
Слава до Феодосія Гуменюка прийшла не відразу. Але він вперто працював.
Йому допомагали друзі.
Підтримували художника в скрутну хвилину.
І ось — виставки: Ленінград і Львів, Москва і Київ, Оттава і Нью-Йорк.
Захоплення глядачів, визнання майстра в усьому світі.
Характерними є слова одного з нью-йоркських відвідувачів виставки творів митця:
«Таке мистецтво переживе віки!»
А Феодосій Гуменюк продовжує малювати, дивуючи нас новими неповторними картинами.
Дивіться, друзі, милуйтеся його роботами. Адже справжній талант — як свіча: світить теплим, трохи таємничим, ясним і добрим вогником.

Олесь ІЛЬЧЕНКО

Остап Вишня

Оповідання, яке ти зараз прочитаєш, написав Остап Вишня (Павло Михайлович Губенко). І хоч народився він століття тому, 13 листопада 1889 року, та справжній гумор не старіє з роками анітрохи. А не віриш — перевір: назви батькам саме прізвище — Остап Вишня — і побачиш, як одразу спалахнуть веселими бісиками їхні очі... Можна лишень позаздрити, що ти тільки-но починаєш знайомитися з чудовим письменником-гумористом — адже в майбутньому на тебе чекають десятки й десятки його [illegible], дотепних і щедрих на усмішку книжок. Стож, [illegible] Остап Вишня, коли біг стометрівку в дитинстві: «Ану [illegible] до сіна — тю!» Поч[illegible]

І. КОСТЕЦЬКИЙ

ПЕРША ПОДОРОЖ

Не зовсім чітко вже пам'ятається, куди саме малося подорожувати, чи в Америку до індійців, чи в Африку за слоновими іклами, леопардовими та лев'ячими шкурами, а подорожувати вирішено було обов'язково...

Очевидно, спочатку треба було одвідати Робінзонів острів, потиснути руки правнукам П'ятниці, потім після того висісти з човна на якомусь африканському березі, настріляти слонів, бегемотів, левів, леопардів та тигрів, подратувати патерицею крокодила,— і вже аж тоді з слоновими іклами та з усіма звірячими шкурами майнути човном через Атлантичний океан до Америки, одвідати дядькову Томову хижину та подивитися, як Яструбиний Кіготь здирає з блідолицих скальпи.

Майн-Ріда й Фенімора Купера перечитано було геть чисто все, що було у волосній бібліотеці і в околишніх школах; траплялося іноді викрасти або випросити через покоївок книжку і в пана.

Зібралися ми до Африки й до Америки спочатку були втрьох: я, Панько Верба й Омелько Канда.

А коли постало питання, з кого буде Яструбиний Кіготь дерти скальпа,— вирішили взяти Сашка Кендюха, опецькуватого й неоковирного мамія, що його всі не любили, бо до школи він не приходив, а приїздив з хутора, і завжди на перерві витягав із торби або ковбасу, або смажене курча, тоді як ми підснідували хлібом з огірком або з цибулиною.

— Візьмемо Сашка! Як прийде до скальпа, ми випхнемо його, хай з нього деруть, у нього голова здорова і волосся цупке.

Сашко погодився. Про скальпи ми йому, звісно, не говорили.

Та Сашко був нам корисний іще й тим, що мав змогу набрати на дорогу сала, хліба, яблук і навіть грошей. Він нам признався, що знає, де баба гаманця свого ховає, а в баби було не менше як п'ять карбованців!

П'ять карбованців! Хтозна-куди можна було заїхати за п'ять карбованців, та ще з своїм салом, хлібом і яблуками!

Не в Африку, а за Африку можна заїхати за п'ять карбованців, аж туди, де Суматра — Ява — Борнео — Целебес — Сандвічеві — Курильські — Кольський — Канін — Апеннінський, як у географії ми заучували...

Карти в школі не було, так учитель було як скаже:

— Починай зверху!

І починаєш:

— Кольський — Канін — Скандінавський — Ютландський — Піренейський — Апеннінський — Балканський — Кримський.

Півострови в Європі...

Так само й з островами:

— Корсіка — Сіцілія — Сардінія!

— Ну, далі,— вчитель натискає.

— Суматра — Ява — Борнео — Целебес.

— Ну, далі!

— Кріт! І той... як пак його... Берінговий пролив і той... Грин... Грин... Гринляська!

— Ставай у куток!

Так що географію ми знали...

Човна ми намітили вкрасти у діда Підситка в озері,— дід Підситок там ятері ставив, карасі ловив,— уночі перетягти того човна до річки (Ташань — річка зветься), попливти по Ташані до Ворскли, Ворсклою до Дніпра, Дніпром у Чорне море. Ну, а морем — там уже путь проста,

як на долоні,— у Дарданелли, Босфор, з Босфору взяти трохи цабе у Баб-ель-Мандебську протоку, а звідти вже до Африки.

Сашко Кендюх понатягав уже паляниць, сала, яблук, сірників, солі... Все це ми поховали у глинищі за кладовищем.

Був кінець травня.

Одної темної ночі, коли вже дід Підситок повтикав на озері свої ятері, ми крадькома перетягли човна з озера на річку.

Тої ж ночі ми задовго до світанку мали й чкурнути, та Сашко Кендюх ніяк не міг дістатися до бабиного гаманця,— бабі чогось тої ночі не спалося,— усе вона кректала та й кректала і задрімала аж удосвіта.

Доки Сашко пантрував бабу, ми з Паньком та з Омельком попереносили з глинища до човна харчі та сяку-таку одежинку.

Уже зазорювало, коли прибіг, захекавшись, Сашко.

— Шість карбованців! — вихекнув Сашко.

— Ого! — здивувались ми і давай мерщій укладатися в човен.

Я вже й не докажу, чого того дня нечиста сила зірвала діда Підситка ні світ ні зоря,— базарний день, здається, у містечку був,— так він зарані вирішив потрусити ятері, щоб на базар першим із свіжиною з'явитись.

Підійшов дід до озера, нема човна...

Дід гульк! — а від озера через луки до річки по траві слід, де ми човна тягли (отакі ми були мудрі, що так ото сліди замітали!), дід тим слідом до річки, і тільки-но ми хотіли одіпхнутися, як Підситок:

— А куди ж ото ви, шибеники, га?!

Ну, ми з човна, як жаби,— прямо у воду! Води в річці було по пояс... Я встиг ухопити паляницю. Бабиних шість карбованців було зашито у Панька в поясі... Чкурнули ми луками аж до Ясенового. Це такий лісок за селом, з глибокою посередині балкою. Посідали ми в балці у густій ліщині, сидимо, сопемо:

— Що далі робити?

Тим часом гемонський дід Підситок зчинив галас на все село:

— Ач які, сукині діти! Острожники, бузувіри, хамлети!

Телесувався дід біля човна,— всенькe село збіглося...

— Чиї?

Дід упізнав усіх і зразу ж виказав, чиї...

Матері наші, кожна по-своєму:

— Ой боже ж мій!

I кожна тут же таки почала шукати ногось такого довгого й замашного...

— Де ж вони, дайте мені мого! — кожна мати по-своєму вдарила руками об оли.

— Подалися в Ясенове! — пихнув люлькою дід.— Ні, ви дивіться, люди доб-і,— човна вкрали! Чим би ж я тоді ятері ставив?! Га?! От харцизяки! Впіймаю — ішу!

— Куди ж ото вони зібралися? — пла-учи запитала моя мати.

— Хоча б куди там вони прямували, кінець один — острог! — махнув рукою ід Підситок.

Тоді матері ще раз кожна по-своєму:

— Царице наша небесна! Ой, дайте мені мого!

Дід Підситок повикидав на траву з човна одежину й усі наші запаси.

— Забирай, чиє воно тут є! Та поможіть мені човна в озеро перетягти! Ич, хлюсти,— трави скільки потолочили! Беріться, рюмсаєте тут! Дивитися за лобурями краще треба, щоб не хникати потім! Матері!

Взялися наші матері за човна і разом з дідом перетягли його назад до озера...

Дві доби ми сиділи в Ясеновому, в балці... А потім увечері пішли додому.

Мати дуже плакали, а батько повчали, як з дому тікати в подорож...

Фантазія, пам'ятаю, зародилася в мене у гарячій моїй голові, а батько вибивали її зовсім з іншого місця... Віжками...

Панько й Омелько теж днів зо два сідали на ослін потихеньку, охляпом і при цьому кривилися.

За тиждень навідався з хутора Сашко Кендюх.

— Ну, як? — запитали ми його.

— Два налигачі тато на мені побили! Дуже сердилися! — розповів Сашко.

— А бабині гроші? Шість карбованців?

Панько гроші віддав Сашкові, ще як ми в Ясеновому сиділи.

— Я підкинув бабі біля того місця, де вони гаманця ховають. Бабуся думають, що то вони витрусили їх, як у суботу на свічку брали.

Отак закінчилася наша подорож до Африки за левами й до Америки — подивитися, як деруть індійці скальпи з блідолицих.

Давно-давно це було...

Малюнки А. ВАСИЛЕНКА

„Вийди, вийди, сонечко!"

Я завжди читаю журнал «Барвінок», розглядаю у ньому малюнки. Із журналу я вивчила вірш Лесі Українки «Колискова», І. Франка «Розвивайся, лозо, борзо», вірші Тараса Шевченка.

Відсилаю до «Барвіночка» гаївку, якої навчила мене моя прабабця Емілія Бейгер.

ГАЇВКИ

А вже весна воскресла, воскресла,
Що же ж ти нам принесла, принесла.

Паніночкам квіточки, квіточки,
Щоби плели віночки, віночки.

Парубочкам плужочки, плужочки,
Щоби ішли ворати, ворати.

Підуть ворати, ворати,
Будуть горох сіяти, сіяти.

Кожному парубкові
Гороху по стручкові,
А (*ім'я*) найстручисько,
Бо найстарший парубчисько.

Оля БОРОДАЙ, місто Теребовля Тернопільської області

Діти стають в коло, беруться за руки і виводять гаївку. Хлопчик, якого назвали, йде в середину кола. Починають знову співати. Потім хлопчики, яких назвуть, утворюють коло.

Бабуся Оксана вчить нас гаївок, щедрівок. Ми вперше бачили, як цікаво хлопці і дівчата щедрували. Ми вивчили вірші і п'єсу до ювілею Тараса Шевченка. Ми читаємо «Барвінок». Все нам цікаве у ньому.

Роман ЮРКІВ, учень 3-го класу

Скакала жабка понад річкою.
За нею козак із вуздечкою.

— Чекай-но, жабко! Най тя злапаю,
Поведу я тя аж до Дунаю.

З Дунаю воду будемо пити,
Козак дівчину буде любити.

Надворі хмарно, а в хаті гарно.
Вийди, дівчино, вийди, панно.

Дівчина вийшла, не вагувала,
Взяла коника та й осідлала.

Записано гаївку від Оксани ДЗЯДИ, місто Теребовля Тернопільської області

Здравствуй, Барвинок! Мне очень нравится журнал. Он очень интересный, учит правде и доброте. В одном из номеров «Барвинка»» была страничка под названием «Моя школа из сказки». Мне понравились эта страничка и предложения ребят, их фантазия и выдумка. Все они любят сказки, верят в них, понимают и чувствуют их. А это хорошо! Я хочу, чтоб в новом году эта страничка была в «Барвинке». А я шлю тебе свой вариант школы.

Я хочу, чтоб в этой школе учили понимать музыку, учили любить и вникать в каждый звук. Чтоб знали, что природа поёт. И что без песен не прожить. Если прислушаться, мы услышим песню ручья, песню ветра. Это так интересно! И чтобы урок музыки вела волшебница Муза. А её помощником был бы весёлый Винни-Пух, который любит есть и петь. А школа будет стоять на поляне. Там тихо-тихо звучит медленная музыка, чудесная и сказочная!

Оля ЧЕКУЛОВА, село Первомайское Ульяновской области

Таких листів, друзі, до журналу надходить чимало. Чи не відновити нам сторінку казкової школи? Як ви гадаєте?

БАРВІНОК

ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМУ ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ ВСЕСОЮЗНОЇ ПІОНЕРСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ІМЕНІ В. І. ЛЕНІНА ДЛЯ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ

Журнал нагороджений Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР

Видається українською та російською мовами. Засновано в 1928 році. Виходить раз на місяць. Київ, «Молодь».

«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации им. В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке).
Издаётся на украинском и русском языках. Основан в 1928 году.
Выходит ежемесячно.
Киев. «Молодь».
Полиграфкомбинат ЦК ЛКСМ Украины «Молодь» ордена Трудового Красного Знамени издательско-полиграфического объединения ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия».

Адрес редакции и полиграфкомбината: 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44
Тел. 211-06-80, 211-04-98.
Здано до набору 24.08.89. Підписано до друку 22.09.89. Формат видання $60 \times 90^1/_8$.
Папір офсетний № 2. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 3. Умовн. фарбовідб. 12.0. Обліково-видавн. арк. 3,18. Тираж 343 200 пр. Зам. 9-386. Ціна 20 к.
Поліграфкомбінат ЦК ЛКСМ України «Молодь» ордена Трудового Червоного Прапора видавничо-поліграфічного об'єднання ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия».
Адреса редакції і поліграфкомбінату: 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44. Тел. 211-06-80, 211-04-98.
Текст набрано із застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад».

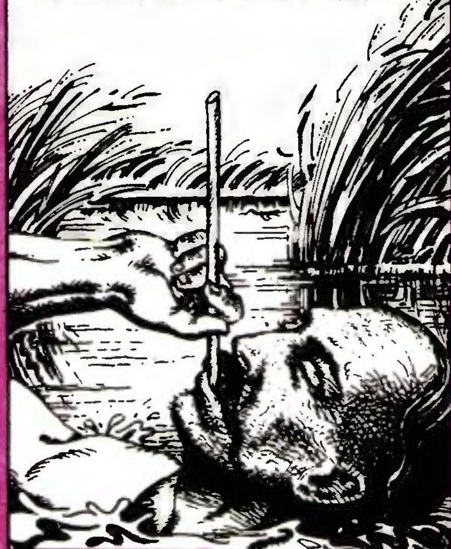
20 к. Індекс 74022

КОЗАК ПЕТРО МАМАРИГА

За мотивами казки М. ВІНГРАНОВСЬКОГО

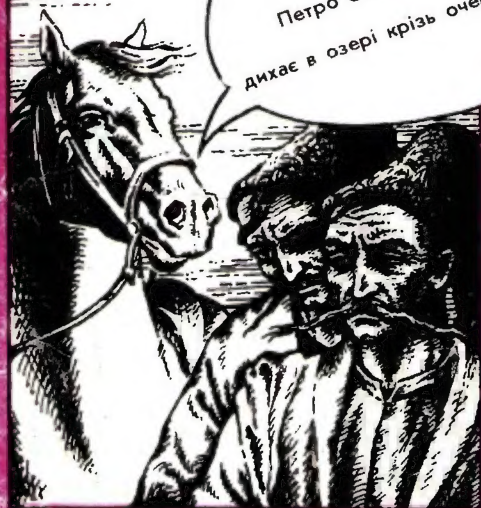

Малюнки К. ЛАВРА